

ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือ
ในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้า
โรงพยาบาลบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

ฉวีวรรณ ปิ่นวารี

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กุมภาพันธ์ 2555

ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือ
ในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้า
โรงพยาบาลบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

ฉวีวรรณ ปิ่นวารี

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร. ھرรรษา เศรษฐบุปผา

.....กรรมการ

อาจารย์ ดร. วรรณุช กิตสัมบันท์

.....กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุณีัย ทั้งเจริญกุล

.....กรรมการ

นางอุบล ก่องแก้ว

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

อาจารย์ ดร. วรรณุช กิตสัมบันท์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุณีัย ทั้งเจริญกุล

10 กุมภาพันธ์ 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่ง จากอาจารย์ ดร. วรนุช กิตติสัมพันธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุณี ทั้งเจริญกุล อาจารย์ที่ปรึกษา การค้นคว้าแบบอิสระที่กรุณาเสียสละเวลาในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดเห็นชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ ช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนของการค้นคว้าแบบอิสระ รวมทั้งให้ความเมตตา ห่วงใยและให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด จนทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. หรรษา เศรษฐบุปผา อาจารย์ประธานสาขาวิชาการพยาบาล สุขภาพจิตและจิตเวช ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้และขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระทุกท่านและคุณอุบล ก่องแก้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ภายนอกที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณา ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในระหว่างการศึกษา ตลอดหลักสูตร

ขอกราบขอบพระคุณอธิบดีกรมสุขภาพจิตที่ให้โอกาส และสนับสนุนทุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและขอขอบพระคุณนายแพทย์สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวนปรุง ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ที่พักตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณนายแพทย์คะนอง ถนอมศักดิ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลบ้านไธสง คุณวรรณพรธ์ ปัญโญนันท์ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลบ้านไธสง ที่สนับสนุนการศึกษา และอนุญาตให้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ขอขอบคุณบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณา อำนวยความสะดวก ความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล และขอกราบขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้าทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อครูทและคุณแม่บุญศรี ปิ่นวาริ ผู้มีแต่ให้และเป็นที่ยรักยิ่ง
รวมทั้งเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญแก่ผู้ศึกษาตลอดมาและขอขอบใจนางสาวปีทมวารณ ปิ่นวาริ
ขอบคุณเพื่อนๆ สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช แผนก ข รุ่นที่ 10 ทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือและ
ให้กำลังใจมาโดยตลอด รวมทั้งพี่ๆ และน้องๆ ทุกคนที่ช่วยเหลือในทุกสิ่งและช่วยให้ผู้ศึกษามี
กำลังใจ สามารถผ่านอุปสรรคต่างๆ ไปได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการค้นคว้าแบบ
อิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบแด่บุพการี ผู้มีพระคุณ คณาจารย์ ผู้ที่เป็น โรคซึมเศร้าและผู้ที่มี
ส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ฉวีวรรณ ปิ่นวาริ

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้า โรงพยาบาลบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

ผู้เขียน นางฉวีวรรณ ปันวาริ

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ ดร.วรนุช กิตสัมบันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุนีย์ ทั้งเจริญกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

248786

การส่งเสริมให้ผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้านี้มีความร่วมมือในการรักษาด้วยยาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้ารับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ ลดอัตราการกลับเป็นซ้ำ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้าโรงพยาบาลบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่มคือ ผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้า จำนวน 30 คน ที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอก ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2554 และผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกจำนวน 6 คน ประกอบด้วย แพทย์ 2 คน และพยาบาลวิชาชีพ 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้า แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก ของ อรพินธ์ สมบัติวัฒนางกูร (2551) และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ 1) แบบสัมภาษณ์ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของ รัชนก สิทธิโชควิงศ์ (2550) 2) แบบวัดความพึงพอใจของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้า 3) แบบวัดความพึงพอใจของผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกของสุพรรณิ เตรียมวิศิษฏ์ และคณะ (2546) และ 4) แบบบันทึกการมาตรวจตามนัดและแบบบันทึกการกลับมารักษาซ้ำด้วยอาการกำเริบจากการขาดยา การศึกษาอิงกรอบแนวคิดการใช้แนวปฏิบัติของการสภาวิจัย

ทางการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1999) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษานี้พบว่า

1. หลังจากการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกร้อยละ 93.30 ของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้าที่ได้รับการดูแล โดยใช้แนวปฏิบัติ มีความร่วมมือในการรักษาด้วยยาระดับดี
2. ผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้ามาตรวจตามนัดทุกคน
3. หลังจากการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้าไม่มีกลับมารักษาซ้ำ
4. ร้อยละ 93.30 ของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้ามีความพึงพอใจที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา
5. บุคลากรสุขภาพผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้าทุกคนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้าทำให้ผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้ามีความร่วมมือในการรักษาด้วยยาดี มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในหน่วยงานอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้าต่อไป

Independent Study Title Effectiveness of Implementing Clinical Practice Guidelines for Enhancing Medication Adherence Among Persons with Major Depressive Disorders, Ban Hong Hospital, Lamphun Province

Author Mrs. Chawewan Punwaree

Degree Master of Nursing Science (Mental Health and Psychiatric Nursing)

Independent Study Advisory Committee

Lecturer Dr. Voranut Kitsumban

Advisor

Assistant Professor Dr. Petsunee Thungjaroenkul

Co-advisor

ABSTRACT

248786

Enhancing medication adherence among persons with major depressive disorders is necessary in order to take medication continuously and to decrease their rate of relapse. This operational study aimed to study the effectiveness of implementing clinical practice guidelines for enhancing medication adherence among persons with major depressive disorders at Ban Hong Hospital in Lamphun Province. The sample included two groups: 1) thirty persons with major depressive disorders who received services at the Outpatient Department, during April to June 2011, and 2) six users of clinical practice guidelines consisting of two physicians and four nurses. The research instrument was the clinical practice guidelines for enhancing medication adherence of persons with major depressive disorders developed by Sombutwattanangura (2008). The instruments for data collection consisted of 1) Medication adherence questionnaire developed by Sittichotvong (2007), 2) the persons with major depressive disorders satisfaction questionnaire for and, 3) patient care team's satisfaction with implementing clinical practice guidelines questionnaire developed by Triamvisith and colleagues (2003), and 4) follow up and relapse record form. This

study was based on the framework of National Health and Medical Research Council (NHMRC, 1999). Data were analyzed by using descriptive statistics.

The results of this study revealed that

1. After implementing clinical practice guidelines, 93.30 % of the persons with major depressive disorders had medication adherence at a good level.
2. All persons with major depressive disorders came for follow-up (100%)
3. After implementing clinical practice guidelines, no one relapsed.
4. Ninety three percents of the persons with major depressive disorders were satisfied toward the services based on the clinical practice guidelines at a high level.
5. All of the clinical practice guidelines users were satisfied toward the clinical practice guidelines implementation at a high level.

The findings show that the implementing clinical practice guidelines for enhancing medication adherence of persons with major depressive disorders could improve their medication adherence and should be implemented continuously in the unit so as improve quality of care for persons with major depressive disorders.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
สารบัญ	ณ
สารบัญตาราง	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	8
คำถามการศึกษา	8
ขอบเขตของการศึกษา	9
นิยามศัพท์	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
โรคซึมเศร้า	12
ความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	26
แนวปฏิบัติทางคลินิก	36
กรอบแนวคิดการศึกษา	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	53
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	54
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	55
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	57
ขั้นตอนการดำเนินการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
การอภิปรายผล	73
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	80
สรุปผลการศึกษา	80
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	81
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	82
เอกสารอ้างอิง	83
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองโครงการวิจัย	92
ภาคผนวก ข การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง	93
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล	99
ภาคผนวก ง บทบาทหน้าที่ของผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก	106
ประวัติผู้เขียน	110

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้าจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ระยะเวลาของการเจ็บป่วย จำนวนครั้งของการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล	65
2	จำนวนและร้อยละของบุคลากรสุขภาพผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับ ส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และ ประสบการณ์การทำงาน	67
3	จำนวนและร้อยละความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้า ก่อนและหลังใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้า	68
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้ามาตรวจตามนัดที่ ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา จำแนกตามความคิดเห็น	69
5	การกลับมารักษาซ้ำด้วยอาการกำเริบจากการขาดยาของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้ามก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	70
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้ามีความพึงพอใจที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา จำแนกตามระดับความพึงพอใจ	71
7	จำนวนและร้อยละความพึงพอใจของบุคลากรสุขภาพผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	72